

Rada
Európskej únie

V Bruseli 24. novembra 2015
(OR. en)

14441/15

EDUC 310
SOC 690
EMPL 449
JEUN 112

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od: Generálny sekretariát Rady

Dátum: 23. novembra 2015

Komu: Delegácie

Č. predch. dok.: 13860/15 EDUC 293 SOC 648 EMPL 426 JEUN 104

Predmet: Závery Rady o znižovaní miery predčasného ukončenia školskej dochádzky a podpore úspechu v škole – závery Rady (23. novembra 2015)

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o znižovaní miery predčasného ukončenia školskej dochádzky a podpore úspechu v škole, ktoré Rada prijala na svojom 3 428. zasadnutí 23. novembra 2015.

Závery Rady o znižovaní miery predčasného ukončenia školskej dochádzky a podpore úspechu v škole

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

V KONTEXTE

- cieľ a stratégie Európa 2020 v oblasti vzdelávania znížiť do roku 2020 priemernú európsku mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky¹ na menej ako 10 %²,
- záverov Rady z 12. mája 2009 o strategickom rámci pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave („ET 2020“)³,
- spoločnej správy Rady a KOMISIE na rok 2015 o vykonávaní strategického rámca pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave⁴,

BERÚC DO ÚVAHY

- odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 18. decembra 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie⁵,
- závery Rady z 11. mája 2010 o sociálnom rozmere vzdelávania a odbornej prípravy⁶,

¹ Podiel obyvateľov vo veku 18 – 24 rokov, ktorí majú ukončené len nižšie stredné vzdelanie alebo ešte menej a ktorí už nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (Eurostat/výberové zisťovanie pracovných síl).

² EUCO 13/10, PRÍLOHA I, štvrtá zarážka (s. 12).

³ Ú. v. EÚ C 119, 28.5.2009, s. 2 – 10.

⁴ Ú. v. EÚ C, , s...

⁵ Ú. v. EÚ L 394, 30.12.2006, s. 10 – 18.

⁶ Ú. v. EÚ C 135, 26.5.2010, s. 2 – 7.

- závery Rady o vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve: zabezpečenie optimálneho začiatku pre všetky naše deti vo svete budúcnosti⁷,
- odporúčanie Rady z roku 2011 o politikách na zníženie predčasného ukončovania školskej dochádzky⁸, najmä politický rámec uvedený v prílohe, a jeho výzvu zabezpečiť, aby členské štáty do konca roka 2012 zaviedli komplexné politiky na zníženie miery predčasného ukončenia školskej dochádzky, ktoré by zahŕňali preventívne, intervenčné a kompenzačné opatrenia,
- uznesenie Európskeho parlamentu z 1. decembra 2011 o boji proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky⁹,
- odporúčanie Rady z 22. apríla 2013 o zavedení záruky pre mladých ľudí¹⁰,
- parížske vyhlásenie zo 17. marca 2015 o podpore občianstva a spoločných hodnôt slobody, tolerancie a nediskriminácie prostredníctvom vzdelávania,

A VZHLADOM NA

- sympóziom luxemburského predsedníctva s názvom Udržať správny smer – boj proti predčasnému ukončeniu školskej dochádzky a podpora úspechu v škole, ktoré sa konalo v Luxemburgu 9. – 10. júla 2015 a na ktorom sa zišli účastníci z celej EÚ v oblasti tvorby politík, výskumu a praxe s cieľom diskutovať o tejto dôležitej téme,
- konferenciu luxemburského predsedníctva o rozmanitosti a viacjazyčnosti vo vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve, ktorá sa konala v Luxemburgu 10. - 11. septembra 2015,

⁷ Ú. v. EÚ C 175, 15.6.2011, s. 8 – 10.

⁸ Ú. v. EÚ C 191, 1.7.2011, s. 1 – 6.

⁹ Ú. v. EÚ C 165E, 11.6.2013, s. 7 – 19.

¹⁰ Ú. v. EÚ C 120, 26.4.2013, s. 1 – 6.

- záverečnú správu tematickej pracovnej skupiny v rámci ET 2020 o predčasnom ukončení školskej dochádzky z roku 2013 a politické posolstvá pracovnej skupiny týkajúce sa školskej politiky z roku 2015,
- správu tematickej pracovnej skupiny v rámci ET 2020 z roku 2014 o vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve, v ktorej sa navrhujú kľúčové zásady pre kvalitný rámec v tejto oblasti,

SA DOMNIEVA, ŽE

V polovici trvania stratégie Európa 2020 a strategického rámca ET 2020 a štyri roky po tom, čo Rada prijala odporúčanie o politikách na zníženie predčasného ukončovania školskej dochádzky¹¹, nastal čas zhodnotiť doposiaľ dosiahnutý pokrok s cieľom revidovať, konsolidovať a zlepšiť opatrenia zamerané na zmiernenie tohto javu a na podporu úspechu v škole pre všetkých.

Od prijatia odporúčania Rady v roku 2011 boli mnohé predchádzajúce zistenia o predčasnom ukončení školskej dochádzky upresnené a doplnené prostredníctvom partnerského učenia a výmeny osvedčených postupov medzi členskými štátmi, prostredníctvom ďalšieho výskumu a podrobnej analýzy politík prijatých na vnútroštátnej úrovni. V dôsledku skutočnosti, že predčasné ukončenie školskej dochádzky je jedným z hlavných cieľov stratégie Európa 2020, zostala táto otázka na poprednom mieste vnútroštátnych politických programov a prispelo sa tým aj k podpore vzdelávacích reforiem.

Hoci sa v znižovaní miery predčasného ukončenia školskej dochádzky dosiahol v posledných rokoch značný pokrok, ešte stále príliš veľa žiakov ukončuje vzdelávanie predčasne¹². Medzi členskými štátmi a v rámci nich pretrvávajú obrovské rozdiely a v mnohých krajinách stále chýbajú komplexné stratégie presadzované v odporúčaní Rady z roku 2011.

EÚ a členské štáty preto uznávajú potrebu aktívne vyvíjať úsilie s cieľom dosiahnuť – a ak je to možné, aj presiahnuť – cieľ stratégie Európa 2020.

¹¹ Pozn.: Spojené kráľovstvo hlasovalo proti odporúčaniam.

¹² Podľa údajov z roku 2014 predstavuje 11,1 % osôb vo veku 18 až 24 rokov, ktoré skončili vzdelávanie a odbornú prípravu bez ukončenia vyššieho sekundárneho programu, približne 4,4 milióna mladých ľudí (zdroj: Eurostat (LFS), 2014).

ZDÔRAZŇUJE, ŽE

1. Predčasné ukončenie školskej dochádzky býva dôsledkom celého radu často prepojených osobných, sociálnych, hospodárskych, kultúrnych, vzdelávacích, rodových a rodinných faktorov a je spojené so situáciami kumulatívneho znevýhodnenia, ktoré majú často pôvod v ranom detstve. Skupiny s nízkym sociálno-ekonomickým postavením sú postihnuté vo väčšej miere a miera predčasného ukončenia školskej dochádzky je obzvlášť znepokojivá v prípade určitých skupín, ako napríklad detí z migračného prostredia (vrátane nových migrantov a detí narodených v zahraničí), rómskych detí a detí s osobitnými vzdelávacími potrebami.
2. Koncepcia a kvalita vzdelávacích systémov majú takisto veľký vplyv na účasť a výkonnosť žiakov a určité systémové faktory môžu negatívne ovplyvniť pokrok v učení. Okrem toho faktory ako napríklad nepriaznivé školské prostredie, násilie a zastráňovanie, vzdelávacie prostredie, v ktorom sa žiaci necítia rešpektovaní alebo cenení, vyučovacie metódy a učebné osnovy, ktoré možno nie sú vždy najvhodnejšie, nedostatočná podpora žiakov, nedostatok kariérneho vzdelávania a poradenstva alebo zlé vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi môžu viesť žiakov k predčasnému ukončeniu štúdia.
3. V našich čoraz rozmanitejších spoločnostiach existuje naliehavá potreba inkluzívnych a koordinovaných krokov zo strany vzdelávacích a nevzdelávacích subjektov, ktoré sú zamerané na podporu spoločných hodnôt, ako sú tolerancia, vzájomný rešpekt, rovnaké príležitosti a nediskriminácia, ako aj podpora sociálnej integrácie, medzikultúrneho porozumenia a pocitu spolupatričnosti.

4. Kľúčové pre zabránenie marginalizácii a sociálnemu vylúčeniu, ako aj pre zníženie rizika extrémizmu a radikalizácie je zabezpečiť, aby každý mladý človek mal rovnaký prístup ku kvalitnému a inkluzívnemu vzdelávaniu¹³ a príležitosť naplno rozvíjať svoj potenciál bez ohľadu na individuálne, rodinné alebo rodové faktory, sociálno-ekonomické postavenie a životné skúsenosti.

5. Ukončenie vyššieho sekundárneho vzdelávania alebo odborného vzdelávania a prípravy sa zvyčajne považuje za minimálnu vstupnú kvalifikáciu pre úspešný prechod zo vzdelávania na trh práce, ako aj pre prijatie na ďalšie stupne vzdelávania a odbornej prípravy. Keďže osoby, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, čelia vyššiemu riziku nezamestnanosti, chudoby a sociálneho vylúčenia, investície do podpory dosiahnutého vzdelania mladých ľudí môžu pomôcť prelomiť cyklus hmotnej núdze a medzigeneračného prenosu chudoby a nerovnosti.

¹³ Na účely týchto záverov znamená pojem *inkluzívne vzdelávanie* právo všetkých na kvalitné vzdelávanie, ktoré spĺňa základné vzdelávacie potreby a obohacuje život žiakov.

VYZÝVA ČLENSKÉ ŠTÁTY, ABY S NÁLEŽITÝM ZRETEĽOM NA ZÁSADU
SUBSIDIARITY A V ZÁVISLOSTI OD OKOLNOSTÍ JEDNOTLIVÝCH ŠTÁTOV

1. Aktívne presadzovali vykonávanie odporúčania Rady z roku 2011 o politikách na zníženie predčasného ukončovania školskej dochádzky, a to najmä prostredníctvom:
 - a) pokračovania procesu vytvárania a vykonávania komplexných stratégií – alebo ekvivalentných integrovaných politik pozostávajúcich z preventívnych, intervenčných a kompenzačných opatrení založených na dôkazoch – ktoré sú dôsledne zakotvené vo vysokokvalitnom vzdelávaní a odbornej príprave a ktoré ťažia z trvalého politického záväzku so silným dôrazom na prevenciu;
 - b) zabezpečenia aktívnej účasti zainteresovaných strán zo všetkých relevantných oblastí (najmä vzdelávanie a odborná príprava, zamestnanosť, hospodárske záležitosti, sociálne záležitosti, zdravotníctvo, bývanie, mládež, kultúra a šport) na všetkých úrovniach a medzi nimi, ako aj dlhodobej spolupráce medzi nimi, a to na základe jasne vymedzených úloh a zodpovedností a úzkej koordinácie.

2. Popri ukazovateli predčasného ukončovania školskej dochádzky EÚ preskúmali možnosti rozvoja alebo posilnenia vnútroštátnych systémov zberu údajov, v ktorých sa pravidelne zhromažďuje široká škála informácií¹⁴ o žiakoch, najmä tých, ktorí sú vystavení riziku a ktorí predčasne ukončili školskú dochádzku. Takéto systémy, vzťahujúce sa na všetky úrovne a typy vzdelávania a odbornej prípravy a v plnej miere dodržiavajúce vnútroštátne právne predpisy o ochrane údajov, by mohli:
- a) umožniť pravidelné monitorovanie pokroku vo vzdelávaní v záujme skorého odhalenia a identifikácie žiakov, ktorým hrozí predčasné ukončenie školskej dochádzky;
 - b) pomôcť vymedziť kritériá a ukazovatele na identifikáciu znevýhodnenia vo vzdelávaní;
 - c) pomôcť pochopiť dôvody predčasného ukončenia školskej dochádzky, a to aj prostredníctvom zhromažďovania názorov žiakov;
 - d) uľahčiť dostupnosť údajov a informácií na rôznych úrovniach politik a ich využitie pri riadení a monitorovaní rozvoja politik;
 - e) poskytnúť základ pre vytvorenie účinných usmernení a podporu v školách s cieľom predchádzať predčasnému ukončeniu školskej dochádzky, ako aj nadväzné opatrenia pre mladých ľudí, ktorí predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu.

¹⁴ *Široká škála informácií* znamená predovšetkým viac informácií o:

- veku, keď dochádza k prerušeniu vzdelávania a odbornej prípravy,
- vzťahu medzi predčasným ukončením školskej dochádzky a záškoláctvom,
- rozdieloch podľa pohlavia, akademických výsledkov alebo dosiahnutého stupňa vzdelania, pokiaľ ide o predčasné ukončenie školskej dochádzky,
- sociálno-ekonomickom zázemí, alebo sprostredkujúcich faktoroch, ako sú napríklad informácie zo susedstva,
- pôvode a/alebo materinskom jazyku žiaka.

3. V prípade potreby zvažili stanovenie ambicióznejších národných cieľov týkajúcich sa zníženia miery predčasného ukončenia školskej dochádzky, najmä ak sa existujúce ciele už dosiahli.
4. Identifikovali tie školy alebo miestne prostredia, ktoré predstavujú vysoké riziko predčasného ukončenia školskej dochádzky a vysokú mieru znevýhodnenia vo vzdelávaní a ktorým by prospela dodatočná podpora alebo zdroje.
5. Pokračovali – podľa potreby – v reforme vzdelávacích systémov a zvažili pritom celé spektrum vzdelávania a odbornej prípravy vrátane neformálneho vzdelávania a uznania úlohy práce s mládežou s cieľom posilniť štrukturálnu, pedagogickú a profesionálnu kontinuitu, ako aj kontinuitu učebných osnov, uľahčiť prechody, riešiť segregáciu a nerovnosť vo vzdelávacích systémoch a presadzovať opatrenia, ktoré podporujú pokrok a vzdelávacie výsledky žiakov a motivujú ich k dokončeniu svojho vzdelávania.
6. Zabezpečili všeobecný a rovnocenný prístup k dostupnému vysokokvalitnému vzdelávaniu a starostlivosti v ranom detstve. Kognitívne a nekognitívne zručnosti vytvorené v rámci vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve môžu deťom pomôcť naplno rozvinúť ich potenciál a poskytnúť im základy pre život a úspech v škole. Štruktúry vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve by mali podporovať tiež efektívne osvojenie vyučovacieho jazyka alebo vyučovacích jazykov a zároveň rešpektovať kultúrnu a jazykovú rozmanitosť. Rozvíjanie pocitu spolupatričnosti a nadväzovanie bezpečných a dôverných vzťahov od raného veku detí sú rozhodujúce faktory ich ďalšieho vzdelávania a rozvoja.

7. Podnecovali a presadzovali („celoškolské“) prístupy k znižovaniu miery predčasného ukončovania školskej dochádzky na miestnej úrovni založené na spolupráci, napríklad prostredníctvom:
- a) poskytnutia väčšej voľnosti školám v súvislosti s otázkami riadenia, učebných osnova pracovných metód, a to aj prostredníctvom väčšej nezávislosti sprevádzanej skutočnou zodpovednosťou;
 - b) primeraných otvorených a transparentných mechanizmov na zabezpečenie kvality a procesov plánovania a zlepšovania v školách zavedených a vykonávaných s aktívnym zapojením celej školskej komunity (vedenia škôl, učiteľov a nepedagogických pracovníkov, žiakov, rodičov a rodín);
 - c) účinných partnerstiev a medziodvetvovej spolupráce medzi školami a vonkajšími zainteresovanými stranami vrátane rôznych odborníkov, MVO, podnikov, združení, pracovníkov s mládežou, miestnych orgánov a služieb a iných zástupcov komunity všeobecne v súlade s miestnym kontextom;
 - d) spolupráce medzi školami rôznych typov a úrovní, ktoré sú umiestnené v rovnakej oblasti, ako aj nadväzovania kontaktov a medziprofesijných vzdelávacích komunit na regionálnej, celoštátnej a medzinárodnej úrovni s cieľom podporovať výmenu osvedčených postupov;
 - e) excelentnosti v oblasti riadenia a vedenia škôl, napríklad zlepšením postupov náboru a príležitostí kontinuálneho profesijného rozvoja pre vedenie škôl;

- f) kultúru podpory a spolupráce medzi žiakmi, rodičmi, rodinami a zamestnancami škôl s cieľom posilniť u mladých ľudí ich stotožnenie sa so školským systémom, zvýšiť ich motiváciu učiť sa a nabádať ich na účasť na rozhodovacích procesoch založených na spolupráci;
- g) podpory škôl pri oslovovaní všetkých rodičov a rodín nad rámec formálnych požiadaviek na účasť a pri budovaní kultúry vzájomnej dôvery a rešpektu, v rámci ktorej by sa rodičia a rodina cítili v škole vítaní a zapojení do vzdelávania svojich detí;
- h) mechanizmov na včasné odhaľovanie znakov neúčasti, ako napríklad pravidelné absencie alebo problémy so správaním;
- i) systematických podporných rámcov pre žiakov, ktorým hrozí predčasné ukončenie školskej dochádzky, vrátane mentorstva, poradenstva a psychologickéj podpory, ako aj možnosti ďalšej podpory žiakov, ktorých materinský jazyk alebo materinské jazyky nie sú vyučovacím jazykom;
- j) poskytovania širokej škály dostupných činností mimo rámca učebných osnov a mimoškolských činností – napríklad v športe, umení, dobrovoľníckej činnosti alebo mládežníckej práci – ktoré môžu dopĺňať vzdelávacie skúsenosti, ako aj zvýšiť účasť žiakov, ich motiváciu a pocit spolupatričnosti.

8. Preskúmali potenciál individuálnejších foriem vyučovania a učenia sa, ktoré sa zameriavajú na žiakov, a to aj pomocou digitálnych zdrojov, ako aj použitím rôznych metód hodnotenia, napríklad formatívneho hodnotenia, pričom budú všetkých žiakov nabádať, aby mali vysoké očakávania, a budú podporovať ich prístup k základným zručnostiam a vedomostiam, ktoré ich najlepšie pripraví na budúcnosť¹⁵.
9. S náležitým ohľadom na inštitucionálnu autonómiu zabezpečili, aby počiatočné vzdelávanie učiteľov a kontinuálny odborný rozvoj poskytl učiteľom, školiteľom, vedúcim pracovníkom, odborníkom v oblasti vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve a iným zamestnancom škôl zručnosti, kompetencie a základné vedomosti potrebné na pochopenie a riešenie znevýhodnenia vo vzdelávaní a možných rizikových faktorov, ktoré by mohli viesť k neúčasti alebo predčasnému ukončeniu školskej dochádzky. Takéto zručnosti, kompetencie a vedomosti by sa mohli vzťahovať na otázky, ako sú stratégie riadenia a rozmanitosti v triede, budovanie vzťahov, riešenie konfliktov, techniky predchádzania šikanovaniu a kariérne vzdelávanie a poradenstvo.
10. Zabezpečili, aby boli pre všetkých žiakov dostupné kariérne vzdelávanie a poradenstvo, pružnejšie prepojenia a vysokokvalitné odborné vzdelávanie a príprava rovnakej hodnoty ako všeobecné vzdelávanie.
11. Poskytli prístup k vysokokvalitným programom „druhej šance“ a iným možnostiam opätovného začlenenia všetkých mladých ľudí, ktorí predčasne ukončili školskú dochádzku, do bežného vzdelávania a zabezpečili, aby všetky takto získané vedomosti, zručnosti a kompetencie, a to aj prostredníctvom neformálneho a informálneho vzdelávania, boli validované v súlade s odporúčaním Rady z roku 2012¹⁶.

¹⁵ Na účely týchto záverov pojem formatívne hodnotenie znamená opatrenia používané na presnú identifikáciu potrieb žiakov a na poskytovanie včasnej a kontinuálnej spätnej väzby ako súčasť procesu učenia sa.

¹⁶ Ú. v. EÚ C 398, 22.12.2012, s. 1 – 5.

VYZÝVA ČLENSKÉ ŠTÁTY A KOMISIU, ABY

1. V maximálnej miere využívali príležitosti dostupné v rámci strategického rámca ET 2020 a prostredníctvom otvorenej metódy koordinácie vrátane možnosti posilnenia partnerského učenia a v prípade potreby zadávania výskumu a štúdií s cieľom posilniť tvorbu politík na základe dôkazov a vytvoriť a šíriť príklady úspešnej praxe.
2. Využívali možnosti financovania, ktoré ponúkajú nástroje EÚ, ako sú program *Erasmus+*, Európsky sociálny fond a Európsky fond pre strategické investície¹⁷, na podporu opatrení zameraných na zníženie miery predčasného ukončovania školskej dochádzky ako súčasť komplexných politík a na podporu spolupráce na školách a v súvislosti s nimi.
3. Naďalej prostredníctvom výskumu a partnerského učenia identifikovali príklady najúčinnějších postupov v oblasti spolupráce na školách a na miestnej úrovni zameraných na zmiernenie znevýhodnenia vo vzdelávaní, znižovanie miery predčasného ukončenia školskej dochádzky a zabezpečenie inkluzívnejšieho vzdelávania. Zabezpečili rozsiahle šírenie takýchto postupov medzi odborníkmi z praxe a zainteresovanými stranami v školách, najmä prostredníctvom komunity eTwinning a portálu School Education Gateway.

¹⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/1017 z 25. júna 2015 o Európskom fonde pre strategické investície, Európskom centre investičného poradenstva a Európskom portáli investičných projektov a o zmene nariadení (EÚ) č. 1291/2013 a (EÚ) č. 1316/2013 [Ú.v. EÚ L 169, 1.7.2015, s. 1 – 38].

VYZÝVA KOMISIU, ABY:

1. Pokračovala v sledovaní a šírení informácií o vývoji v členských štátoch a pravidelne podávala správy o dosiahnutom pokroku, pokiaľ ide o cieľ stratégie *Európa 2020* a vykonávanie stratégií členských štátov alebo ekvivalentných integrovaných politík týkajúcich sa predčasného ukončovania školskej dochádzky v kontexte európskeho semestra a mechanizmov podávania správ ET 2020, a to aj prostredníctvom monitoru vzdelávania a odbornej prípravy (Education and Training Monitor).
2. Ďalej rozvíjala spoluprácu s výskumnými pracovníkmi, členskými štátmi, príslušnými zainteresovanými stranami, sieťami a organizáciami s cieľom podporiť vykonávanie národných politík a politík EÚ týkajúcich sa predčasného ukončovania školskej dochádzky.
3. Posilnila spoluprácu v tejto oblasti s príslušnými medzinárodnými organizáciami ako OECD v spolupráci s členskými štátmi.
4. Pripomínala dôležitosť zachovávanie dôrazu na inkluzívne vzdelávanie a zníženie miery predčasného ukončenia školskej dochádzky v kontexte plánovaného preskúmania programu *Erasmus+* v polovici jeho trvania.